

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

| Humanitní vědy

Zdravotnické záchranářství

**Tematické okruhy z předmětů: Etika, Klinická psychologie 1–2,
Komunikace 1–2.**

1. Vznik a význam psychologie, aplikované psychologické vědy

Klasifikace psychologických věd, postavení klinické psychologie v systému psychologických věd. Základní a aplikované psychologické vědy. Zdravotnická psychologie a klinická psychologie ve zdravotnictví.

2. Emoce a chování

Vysvětlení pojmů – prožívání, citový život člověka, vyšší city, pocity, nálady, afekty. Vliv výchovy v rodině na formování emocí jedince a jejich projevování jedincem.

3. Kognitivní psychické procesy

Vyjmenujte základní kognitivní psychické procesy a vysvětlete je. Měření inteligence a jeho etika.

4. Vliv a význam života matky na utváření psychiky dítěte v prenatálním období

Riziková matka, rizikový plod (základní charakteristika) – prosociální chování na straně dítěte a prosociální chování na straně matky.

5. Kojenecké období

Jeho časové ohraničení, charakteristika a důležité vývojové mezníky. Vývojové zvláštnosti kojeneckého věku.

6. Batolecí období

Jeho časové ohraničení, charakteristika a důležité vývojové mezníky. Vývojové zvláštnosti batolecího věku.

7. Předškolní věk

Jeho časové ohraničení, charakteristiky, psychopatologie předškolního věku. Morálka heteronomní a autonomní. Aspekty školní zralosti.

8. Školní věk

Jeho časové ohraničení, rozdělení na mladší a starší školní věk, psychologické charakteristiky školního věku. Prepubescence, pubescence, postpubescence. Psychopatologie ve školním věku.

9. Adolescence

Její časové ohraničení a charakteristiky, psychopatologie v adolescenci. Zralost biologická, psychologická, právní a sociální.

10. Dospělost

Její časové ohraničení, rozdělení a charakteristiky jednotlivých vývojových období dospělosti, psychopatologie v dospělosti.

11. Stáří

Jeho časové vymezení a charakteristiky, psychopatologie ve stáří. Gerontologie. Faktory ovlivňující způsob života ve stáří.

12. Psychologická problematika smrti a umírání

Stádia adaptace na nevyлéčitelnou nemoc podle Elisabeth Kübler-Rossové. Thanatologie. Eutanázie, argumenty ve prospěch a argumenty proti eutanázii. Problematika psychologického přístupu k pozůstalým.

13. Definice psychoterapie a její význam v medicíně

Psychodiagnostika a její vymezení a význam v medicíně. Psychoterapie a její vymezení a význam v medicíně, dělení psychoterapie na individuální, skupinovou, rodinnou.

14. Psychologická problematika osobnosti

Její vznik a utváření, vlastnosti osobnosti. Důležité časové mezníky ve vývoji a utváření osobnosti dítěte.

15. Nemoc jako náročná životní situace (adaptace a maladaptace)

Vztahy nemocných a jejich důležitost (sociální opora v užším slova smyslu). Vztah matka a nemocné dítě. Vysvětlení pojmu adaptace a maladaptace.

16. Mentální retardace

Vrozená nebo získaná (co to je oligofrenie. Demence a jejich klasifikace (demence u chorob klasifikovaných jinde, multiinfarktová demence). Onemocnění zaměnitelná s demencemi.

17. Klasifikace duševních poruch

Jejich rozdělení dle MKN. Rozdíl mezi neurotickými poruchami a psychotickými poruchami. Komunikace s lidmi, kteří trpí těmito onemocněními. Bezpečný kontakt s duševně nemocným člověkem. Mapování reality formou dotazování. Motivování lidí s psychotickým onemocněním ke spolupráci a převozu na psychiatrii.

18. Nejčastější psychosomatická onemocnění

Vliv somatických onemocnění na psychiku. Úloha psychologie v medicínských oborech (obecně).

19. Význam psychologie v jednotlivých medicínských oborech

Úloha psychologie a jak zde psycholog může pomoci. Jak podávat informace klientovi/pacientovi, co mít na zřeteli, co je terapeutické privilegium. Etické aspekty komunikace v sociální a osobní rovině. Umění naslouchat – v čem spočívá.

20. Význam psychologie v přednemocniční neodkladné a intenzivní péči

Úloha psychologie a jak psycholog může pomoci. Jak podávat informace klientovi/pacientovi, co mít na zřeteli, co je terapeutické privilegium. Etické aspekty komunikace v sociální a osobní rovině. Umění naslouchat – v čem spočívá.

21. Význam komunikace v práci nelékařského zdravotnického pracovníka

Verbální a neverbální komunikace. Oční kontakt mimika, gestikulace, optika, posturologie, proxemika. Paradigma neboli haló efekt. Hlavní zásady komunikace ve vztahu zdravotnický pracovník a klient/pacient.

22. Etické zásady zdravotnického pracovníka

Zdravotnický pracovník – jeho osobnost a jeho klienti/ pacienti. Základní etické otázky v přístupu k pacientovi – hodnoty, důstojnost, péče, mlčenlivost, role zdravotníka a pacienta.

23. Definice konfliktu

Co to je konflikt, jaké je základní členění konfliktů, význam konfliktu. Alternativy řešení konfliktů. Prekonfliktotvorná situace. Prevence vzniku konfliktů.

24. Asertivita

Co to je asertivita. Její význam a místo v životě člověka. Techniky asertivity – jejich vysvětlení: poškozená gramofonová deska, otevřené dveře, negativní aserce, selektivní ignorování, přijatelný kompromis.

25. Maslowova pyramida potřeb

Co to je Maslowova pyramida potřeb. Co ji tvoří. Potřeby ve zdraví a v nemoci, uspokojování potřeb klienta/pacienta. Jak probíhá či neprobíhá uspokojování potřeb v nemoci a v nemocnici.

26. Postoje

Co to jsou postoje. Jak se utvářejí a vznikají postoje. Jaké jsou podmínky pro změnu postojů a s čím souvisí. Co jsou předsudky a stereotypy (jejich prevence, vliv a role ve společnosti i zdravotnických profesích). Práce s námitkou. Práce a agresivním jedincem.

27. Komunikace se suicidálním pacientem

Kdo je pacient se suicidálním rizikem a jak ho poznáme. Zásady komunikace s pacientem se suicidálním rizikem. Vyhodnocení suicidálního rizika, rizikové faktory, otázky mapující suicidální riziko, rozhodování v komunikaci, podmínky nedobrovolné hospitalizace, argumenty přesvědčující ke spolupráci, komunikace s příbuznými po dokonání suicidu, vhodné a nevhodné věty.

28. Komunikace s pozůstalými a komunikace při úmrtí

Co je akutní stresová reakce a kam bychom ji zařadili. Podoba akutní stresové reakce u pozůstalých, její podoby a projevy, navazování kontaktu s pozůstalými. Sdělování těžkých informací. Empatická a podpůrná komunikace. Vhodné a nevhodné věty při úmrtí klienta/pacienta.

29. Komunikace s dětskými pacienty

Zásady komunikace s dětmi dle věku, přizpůsobení se věku dítěte. Dětské prožívání, prožívání dítěte v nemoci. Reakce dětí na smrt, vnímání smrti dětmi dle jejich věku. Prvky komunikace snižující dětskou úzkost u dětských pacientů. Podpůrná komunikace s vyděšeným rodičem při zranění dítěte, vhodné a nevhodné věty.

30. Komunikace s lidmi se zdravotním postižením

Formy zdravotního postižení, možnost komplikace a nejčastější chyby při komunikaci s jedinci se zdravotním postižením, obecné zásady komunikace při zdravotním omezení jedince, zásady komunikace s lidmi s poruchou pohybu, s poruchou zraku, s poruchou sluchu, s mentální retardací, s autistickým onemocněním.

Doporučené zdroje

1. ANDRŠOVÁ, Alena. *Psychologie a komunikace pro záchranáře v praxi*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4119-2.
2. BAŠTECKÁ, Bohumila a Jan MACH. *Klinická psychologie*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0617-0.
3. ČECHOVÁ, V. A. MELLANOVÁ a M. ROZSYPALOVÁ: *Speciální psychologie*. Brno: NCO NZO, 2014, ISBN 978-80-7013-559-4.
4. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0.
5. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-568-4.
6. LEVENSON, James L. *The American Psychiatric Publishing textbook of psychosomatic medicine: psychiatric care of the medically ill*. 2nd ed. Washington: American Psychiatric Publishing, 2011. ISBN 978-1-58562-379-2.
7. MELLANOVÁ, A., V. ČECHOVÁ a M. ROZSYPALOVÁ. *Speciální psychologie*. 5. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2014. ISBN 978-80-7013-559-4.
8. NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.
9. PTÁČEK, Radek a Petr BARTŮNĚK. *Etika a komunikace v medicíně*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3976-2.
10. ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: vývojová psychologie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.
11. SLAMĚNÍK, Ivan. *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3311-1.

12. MUNZAROVÁ, Marta. *Zdravotnická etika od A do Z*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1024-2.
13. THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0714-6.
14. TOMOVÁ, Šárka a Jana KŘIVKOVÁ. *Komunikace s pacientem v intenzivní péči*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0064-4.
15. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 5. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.
16. ZACHAROVÁ, Eva a Jitka ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ. *Základy psychologie pro zdravotnické obory*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4062-1.
17. ZACHAROVÁ, Eva. *Komunikace v ošetrovatelské praxi*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0156-6.